

Thiết kế trò chơi phát triển vốn từ cho trẻ 4-5 tuổi ở Trường mầm non măng non III quận 10, thành phố Hồ Chí Minh thông qua hoạt động góc

Trịnh Thị Ngọc Linh*

*Khoa Giáo dục Mầm non, Trường Đại học Sư phạm, Đại học Huế
Received: 26/07/2024; Accepted: 02/08/2024; Published: 05/08/2024

Abstract: Play is the main activity of preschool children and games are tools and means of comprehensive education. The game design aims to develop vocabulary for 4-5 year old children through corner activities that attract the attention of educators. This article researches the design of games to develop vocabulary for 4-5 year old children through corner activities at Mang Non III kindergarten, District 10, Ho Chi Minh City. Based on the principles of ensuring purpose, attractiveness, systematicity, diversity, suitability and development of children, the article proposes a game design process. aims to develop vocabulary for 4-5 year old children through corner activities that contribute to improving the quality of preschool education.

Keywords: Game design, vocabulary development, corner activities, 4-5 year old children, Mang Non III kindergarten, District 10, Ho Chi Minh City.

1. Đặt vấn đề

Vui chơi là hoạt động chủ đạo của trẻ mầm non (MN) và trò chơi (TC) không chỉ được hiểu là “hoạt động bày ra để vui chơi, giải trí” [3] mà TC chính là công cụ, là phương tiện giáo dục toàn diện, “phát triển ở trẻ em những chức năng tâm sinh lí, năng lực và phẩm chất mang tính nền tảng, những kĩ năng sống cần thiết phù hợp với lứa tuổi, khơi dậy và phát triển tối đa những khả năng tiềm ẩn, đặt nền tảng cho việc học ở các cấp học tiếp theo và cho việc học tập suốt đời” [1]. Ở trường MN nói chung, ở các lớp dành cho trẻ 4-5 tuổi nói riêng, TC đã tác động mạnh mẽ, chi phối, ảnh hưởng đến tất cả các hoạt động khác của trẻ. TC vừa là phương tiện vui chơi của trẻ, vừa góp phần phát triển ngôn ngữ, đặc biệt phát triển vốn từ (PTVT).

Hoạt động góc (HDG) là các hoạt động của trẻ được diễn ra tại các góc chơi ở trong nhóm lớp. “Hoạt động góc của trẻ là một dạng hoạt động tự do theo nhu cầu, hứng thú của cá nhân hay nhóm trẻ. Mỗi góc hoạt động được thiết kế đặc trưng cho mỗi lĩnh vực khác nhau” [2]. Trẻ tự nghĩ ra dự định và cũng tự mình tiến hành điều khiển TC. Chơi ở HDG không những nhằm tạo ra sản phẩm, thỏa mãn nhu cầu được chơi, được giao tiếp của trẻ mà qua những TC ở các góc PTVT cho trẻ nói chung, đặc biệt trẻ 4-5 tuổi. Vì vậy, để PTVT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua HDG, giáo viên mầm non (GVMMN) cần thiết kế những TC phù hợp đặc điểm tâm sinh lí của trẻ. Các TC được thiết

kế PTVT ở các góc cho trẻ phải thật sự lôi cuốn, trẻ tham gia tích cực khám phá, tìm tòi để PTVT.

PTVT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua HDG cần được nghiên cứu về mặt lý luận và thực tiễn, từ đó đề xuất các biện pháp nâng cao chất lượng tổ chức quá trình này ở trường MN. Để góp phần thực hiện nhiệm vụ đó, bài báo đề xuất những nguyên tắc và quy trình thiết kế trò chơi (TKTC) nhằm PTVT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua HDG tại trường MN Măng Non III, quận 10, thành phố Hồ Chí Minh góp phần nâng cao chất lượng trong giáo dục mầm non (GDMN).

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Nguyên tắc thiết kế trò chơi phát triển vốn từ cho trẻ 4-5 tuổi thông qua hoạt động góc

Khi TKTC PTVT cho trẻ 4-5 tuổi, giáo viên (GV) cần đảm bảo các nguyên tắc sau:

2.1.1. Nguyên tắc đảm bảo tính mục đích

Mục đích của việc TKTC thông qua HDG giúp trẻ 4-5 tuổi PTVT. Khi TKTC ở các góc, GV hướng dẫn trẻ nội dung chơi và hành động chơi, yêu cầu trẻ phải sử dụng vốn từ (VT) đã có để hoàn thành nhiệm vụ chơi.

2.1.2. Nguyên tắc đảm bảo sự phù hợp và phát triển của trẻ

TKTC ở các góc, GV cần chú ý đến mục tiêu của TC và đáp ứng nhu cầu và hứng thú của trẻ. Trong quá trình TKTC PTVT, GV cần chú ý đến sự khác nhau trong nhận thức và khai thác những kinh nghiệm riêng của mỗi trẻ, không áp đặt cứng nhắc và máy

móc cho toàn bộ trẻ. Không chỉ dừng lại các nhiệm vụ chơi dễ dàng, quen thuộc, GV cần đưa đến cho trẻ những nhiệm vụ chơi đòi hỏi sự nỗ lực hoạt động trí tuệ, hướng tới “vùng phát triển gần” của trẻ. Thông qua TC được thiết kế, GV cung cấp VT cho trẻ, TC với độ khó tăng dần PTVT cho từng cá nhân trẻ.

2.1.3. Nguyên tắc đảm bảo tính hấp dẫn

Khi TKTC PTVT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua HDG, GV cần chú ý đến sự hấp dẫn của TC đối với trẻ. Đây là yếu tố nói lên sự thành công của TC được thiết kế. Khi tham gia vào TC được GV thiết kế, trẻ vận dụng tư duy và đầu óc sáng tạo của mình thì hiệu quả của TC mới thực sự trọn vẹn, VT của trẻ tăng dần.

2.1.4. Nguyên tắc đảm bảo tính hệ thống

TKTC thông qua HDG đi từ đơn giản đến phức tạp, từ dễ đến khó (nhiệm vụ nhận thức/nội dung chơi, luật chơi và hành động chơi được phức tạp hóa dần dần) tạo thành một hệ thống gồm các nhóm TC PTVT cho trẻ 4-5 tuổi.

2.1.5. Nguyên tắc đảm bảo tính đa dạng

Khi TKTC ở các góc chơi, GV cần đảm bảo tính đa dạng, phong phú. Điều này nhằm tạo cơ hội cho trẻ thực hành, vận dụng kiến thức, kỹ năng (KN) của mình để giải quyết nhiệm vụ nhận thức trong những tình huống chơi.

Các TC PTVT ở các góc được GV thiết kế cần được thay đổi thường xuyên sau khi trẻ đã làm quen và tạo ra những KN ghi nhớ, sáng tạo nhằm tạo thêm sự hứng thú và hấp dẫn cho trẻ. Nội dung các TC ở các góc được thiết kế với nội dung phong phú, đa dạng sử dụng nhiều hình thức, nguyên liệu, ở nhiều chủ đề. TC hấp dẫn, thú vị ở mức độ chơi, hình thức TC thỏa mãn nhu cầu về trí tuệ của trẻ.

Như vậy, khi TKTC PTVT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua HDG ở trường MN, GV cần đảm bảo các nguyên tắc thiết kế trên.

2.2. Quy trình thiết kế trò chơi phát triển vốn từ cho trẻ 4-5 tuổi thông qua hoạt động góc

Từ những vấn đề lý luận và thực tiễn về TKTC PTVT, chúng tôi xây dựng quy trình TKTC PTVT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua HDG với các bước cụ thể như sau:

Bước 1: Xác định trình độ nhận thức của trẻ

Trình độ nhận thức của trẻ thể hiện ở KN xử lý thông tin, khả năng quan sát, sử dụng ngôn ngữ đa dạng. Xác định trình độ phát triển nhận thức hiện tại của trẻ cùng với mục tiêu, nội dung nhận thức đặt ra để TKTC cho trẻ đảm bảo tính mục đích, tính vừa sức và tính phát triển khi TKTC. Trong phạm vi bài

báo, đối tượng TKTC PTVT thông qua HDG là trẻ 4-5 tuổi ở trường MN Măng Non III, quận 10, thành phố Hồ Chí Minh.

Bước 2: Xác định mục đích, nội dung chơi

Dựa vào mục tiêu, nội dung nhận thức trong chương trình GDMN của độ tuổi 4-5 để TKTC. GV cần phải xác định được việc TKTC ở các góc nhằm mục đích gì: PTVT cho trẻ 4-5 tuổi. Xác định được mục đích, GV mới có thể TKTC với nội dung chơi, nhiệm vụ chơi cho phù hợp với trẻ 4-5 tuổi ở các góc. Tuy nhiên, TC được thiết kế phải phù hợp thực tiễn của trẻ và thực tế địa phương, trường, lớp.

Bước 3: Lựa chọn, sắp xếp nội dung chơi

- Sắp xếp nội dung chơi phù hợp các góc chơi, từ dễ đến khó, từ đơn giản đến phức tạp.

- Lựa chọn hành động chơi của TC: Dựa vào nội dung chơi, điều kiện của trường lớp (không gian, địa điểm, đồ chơi...).

Bước 4: Xác định đồ dùng, đồ chơi, nguyên liệu cần chuẩn bị cho TC

GV cần phải xác định cụ thể, với TC được thiết kế này cần có những nguyên liệu gì, đồ dùng nào. Phần nguyên liệu rất quan trọng, giúp thu hút trẻ đến với TC và chơi với TC hứng thú hơn. Nguyên liệu mới lạ, hấp dẫn sẽ kích thích đưa trẻ tham gia vào TC và mang đến hiệu quả trong việc PTVT cho trẻ.

Bước 5: Đặt tên trò chơi

Tên TC cần đơn giản, dễ hiểu, gợi sự vui vẻ, hướng vào nhiệm vụ nhận thức, hành động chơi, hướng đến PTVT cho trẻ.

Bước 6: Xác định cách tiến hành, hình thức tổ chức và cách chơi

Bước này rất quan trọng, GV khi TKTC ở các góc chơi cần dự tính được cách thức chơi, hình thức chơi, cách tiến hành chơi như thế nào. Khi triển khai TC, GV nên đưa ra cách chơi một cách rõ ràng, ngắn gọn nhất.

Khi thiết kế xong TC, GV cho trẻ chơi, theo dõi quá trình chơi và đánh giá kết quả chơi của trẻ, từ đó GV có thể phát triển TC để chúng trở nên đa dạng hơn, phong phú hơn thành hệ thống TC mang tính phát triển và có độ mở.

Với quy trình TKTC PTVT thông qua HDG, mỗi GV sẽ có thể vận dụng để xây dựng một hệ thống TC cho trẻ trong nhóm, lớp của mình. GV có thể TKTC dựa trên khả năng, năng lực, trình độ của mình cũng như điều kiện học tập của từng đơn vị, địa phương để PTVT cho trẻ.

2.3. Thiết kế một số trò chơi PTVT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua HDG

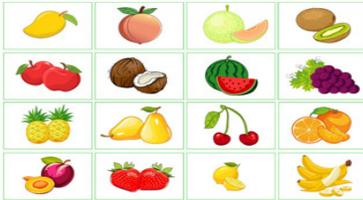
2.3.1. TC góc khám phá: “Nhanh tay lẹ mắt”

* Mục tiêu:

- PTVT về các đặc điểm, đặc trưng của các loại quả: quả chanh chua, quả mít to, quả chôm chôm xì xì...

- PTVT về các cặp từ trái nghĩa: chua/ ngọt, to/ bé, nặng/ nhẹ, xì xì/ nhẵn...

- Phát triển khả năng phân loại quả theo các đặc điểm, đặc trưng của quả đó bằng tranh kết hợp với lời nói.

* Chuẩn bị:

Tranh các loại quả.

* Cách chơi:

- Cô để tranh ở góc học tập. Trẻ sẽ chơi với nhau.
- Trẻ sẽ lấy tranh và nêu tên của quả đó. Trẻ chơi vừa chọn tranh vừa nói tên quả. Nếu trẻ chỉ chọn tranh mà không nói tên quả, hoặc chỉ nói tên quả mà không chọn tranh, hoặc chọn quả sai đặc điểm nhóm thì bị loại. (Ví dụ: Trẻ nói “Quả chua/ ngọt”, trẻ sẽ chọn tranh và nói “Quả chanh chua/ quả xoài ngọt”). Trẻ sẽ chọn một bạn lên làm người điều khiển khi chơi.

* Luật chơi:

Trẻ chọn tranh và gọi tên quả theo đặc điểm nêu ra. Khi trò chơi kết thúc, bạn nào gọi được nhiều tranh nhất bạn đó sẽ chiến thắng

2.3.2. Trò chơi “Vì sao bạn biết?”

* Mục tiêu:

- PTVT của trẻ về các vật dụng và thực phẩm: cây lược, cây chổi, dưa hấu, kẹo...

- Phát triển khả năng quan sát và phân tích của trẻ.

- Phát triển tư duy logic của trẻ thông qua việc trẻ tự suy luận để nói lên lý do vì sao trẻ chọn hình ảnh đó.

* Chuẩn bị:

Các vật dụng trong gia đình và các thực phẩm quen thuộc như: Cây lược, cây chổi, kẹo, bánh, dưa hấu, táo...

* Cách chơi:

- Mỗi trẻ sẽ chọn cho mình một hình ảnh. Đầu tiên, trẻ sẽ nhìn vào dãy hình và đọc tên các hình ảnh có trong dãy. Sau đó, trẻ sẽ tìm một hình không thuộc nhóm với các hình còn lại. Trẻ sẽ tự tay nhấn vào

hình chọn, nếu đúng hình ảnh sẽ được khoanh tròn màu đỏ, nếu sai thì hình ảnh không thay đổi.

* Luật chơi:

Trẻ nhìn vào dãy hình và chọn một hình không thuộc nhóm các hình còn lại. Nếu chọn và trả lời đúng sẽ chiến thắng.

2.3.3. Trò chơi góc tạo hình: “Ráp tranh”

* Mục tiêu:

- PTVT khi trẻ biết gọi tên bức tranh trẻ cần ráp.

- Phát triển khả năng quan sát cho trẻ.

* Chuẩn bị:

Tranh đã được chia làm 6 mảnh.

* Cách chơi:

Trẻ ráp lại hoàn thành bức tranh, sau đó gọi tên bức tranh đó là tranh gì.

* Luật chơi:

Mỗi trẻ sẽ chọn cho mình những mảnh ghép. Bạn hoàn thành bức tranh và gọi tên nhanh nhất bạn đó sẽ chiến thắng.

2.3.4. Trò chơi góc sắm vai: “Thử tài đầu bếp”

* Mục tiêu:

- PTVT về các loại gia vị và thực phẩm có trong nhà bếp và nguồn gốc của các loại đó: Gạo có từ hạt lúa, nước mắm làm từ cá biển, đường làm từ mía...

- Phát triển khả năng quan sát và rèn luyện trí nhớ có chủ định.

* Chuẩn bị:

Hình ảnh các hũ gia vị ở góc chơi

* Cách chơi:

- Trẻ chơi góc gia đình TC này:

- Trẻ quan sát các hình ảnh và nói lên tên của hình ảnh loại gia vị mà trẻ quan sát được. Tiếp đến, trẻ sẽ trò chuyện với nhau nguồn gốc của các loại thực phẩm được làm từ đâu. Nếu trẻ không biết, trẻ sẽ cùng nhau tham gia vào TC. Trẻ xem hình và yêu cầu trẻ chọn một hình ảnh tương ứng với nguồn gốc để có thực phẩm mà trẻ vừa được xem. Mỗi trẻ chỉ được quyền chọn đáp án một lần, trẻ nào chọn đúng sẽ có thưởng

* Luật chơi:

Trẻ nói đúng tên thực phẩm và chọn đúng nguồn gốc để làm ra thực phẩm đó.

2.3.5. Trò chơi góc xây dựng: “Xây dựng thảo cầm viên”

* Mục tiêu:

- PTVT khi gọi tên các công trình.

- Cùng cố kiến thức theo chủ đề, cách sử dụng danh từ, động từ, tính từ chính xác.

(Xem tiếp trang 46)

dùng phải bỏ ra số tiền lớn hơn để mua cùng một đơn vị sản phẩm.

4. Kết luận

Bài viết trình bày khái niệm cân bằng Nash trong lý thuyết trò chơi và vận dụng khái niệm đó vào mô hình Cournot, từ đó minh họa cách tìm điểm cân bằng Nash qua một số mô hình Cournot đơn giản, đây là một trong các phương pháp giải mô hình tối đa hóa lợi nhuận của các doanh nghiệp cùng cung cấp một loại sản phẩm trên thị trường.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Nguyễn Văn Quý (2018): *Giáo trình Toán cao cấp*, NXB Tài chính.
- [2]. Nguyễn Văn Quý (2023): *Tiếp cận cân bằng*

Nash với bài toán người tiêu dùng, Kỷ yếu hội thảo khoa học cấp học viện năm 2023, Học viện Tài chính, 161 – 168.

[3]. Nguyễn Văn Quý, Lê Thị Liễu (2023): *Từ tối ưu hoá đến cân bằng nhìn từ góc độ doanh nghiệp*, Hội thảo khoa học thường niên Khoa Cơ bản năm 2023, Học viện Tài chính, 16 – 22.

[4]. <https://www.studocu.com/vn/document/dai-hoc-khoa-hoc-tu-nhien-dai-hoc-quoc-gia-thanh-pho-ho-chi-minh/toan-roi-rac/ly-thuyet-can-bang-nash-giao-su-bach/72219417>

[5]. <https://www.studocu.com/vn/document/truong-dai-hoc-ngoai-thuong/microeconomics/bai-tap-vi-mo-2-co-loi-giai-rat-hay/10323072>

Thiết kế trò chơi phát triển vốn từ..... (tiếp theo trang 20)

- Phát triển khả năng giao tiếp và hợp tác nhóm.

* Chuẩn bị:

Gạch nhựa xây dựng, hàng rào, thú nhựa, cây xanh, logo.

* Cách chơi:

- Trẻ cùng nhau thảo luận, phân chia nhau nhiệm vụ để xây thành công viên, có phân khu

- Trẻ biết vào vai chơi và trao đổi cùng bạn khi chơi

* Luật chơi:

Thỏa thuận vai chơi, làm theo nhiệm vụ phân công.

2.3.6. Trò chơi góc văn học: “Cùng nhau sáng tạo”

* Mục tiêu:

- Phát triển ngôn ngữ, mở rộng VT, cách sử dụng câu, từ, sáng tạo tình tiết

- Phát triển khả năng giao tiếp, mạnh dạn, tự tin nói chuyện

* Chuẩn bị:

Rối các loại, tranh phong cảnh.

* Cách chơi:

Trẻ cùng phối hợp kể lại câu chuyện hoặc sáng tạo câu chuyện dựa trên nhân vật trẻ tự chọn

Ví dụ: Trẻ chọn làm cáo, trẻ chọn làm voi, trẻ

chọn làm gà,... Sau đó cùng nhau kể một câu chuyện theo ý của nhóm trẻ, bằng chính ngôn ngữ của mình

* Luật chơi:

Tham gia chơi cùng nhau, tự sáng tạo không bị gò ép

3. Kết luận

TKTC qua HĐG là một trong những công cụ, phương tiện khá hiệu quả được các nhà sư phạm lựa chọn để hoàn thiện ở trẻ 4-5 tuổi những KN cơ bản, đặc biệt PTVT. Những TC được thiết kế chứa đựng trong đó niềm kì vọng của chúng tôi về một không gian vui tươi, nhẹ nhàng, thân thương dành cho trẻ. Mỗi TC được thiết kế ở các góc đều chứa đựng ý tưởng phát triển tư duy, PTVT cho trẻ 4-5 tuổi. Trên cơ sở những nguyên tắc đảm bảo tính mục đích, tính hấp dẫn, tính hệ thống, tính đa dạng, sự phù hợp và phát triển của trẻ, bài báo đã đề xuất quy trình TKTC nhằm PTVT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua HĐG tại trường MN Măng Non III, quận 10, thành phố Hồ Chí Minh, góp phần nâng cao chất lượng trong chăm sóc và giáo dục trẻ MN.

Tài liệu tham khảo

[1] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021). *Chương trình giáo dục mầm non, ban hành kèm Thông tư số 01/VBHN-BGDĐT ngày 13 tháng 4 năm 2021*.

[2] Nguyễn Thị Oanh (2009), *Bài tập tình huống giáo dục trong tổ chức hoạt động góc cho trẻ mẫu giáo*, NXB Giáo dục, Hà Nội.

[3] Hoàng Phê (chủ biên), (2009), *Từ điển Tiếng Việt*, NXB Đà Nẵng.